

PŘEDLOŽKY

Nejběžnější předložky aramejštiny b.T. jsou:

ל-, ניהל-, על-, עילוי-, בנות-, מינ- (מן), בהרי-

Všechny uvedené předložky je možno spojovat se sufigovanými zájmeny.

Předložka ל-

Tato předložka má v aramejštině dva odlišné významy. Jeden z nich, který je méně častý, odpovídá hebrejské předložce ל- a má tedy význam třetího pádu zájmena osobního *mně, ke mně*, případně ל- prospěchu *pro mě*.

Druhý význam, který je běžnější, odpovídá hebrejskému את *et* (nota accusativi) a vyjadřuje přímý objekt. V tomto významu se nepřekládá.

Paradigma předložky ל- se sufixy ve významu:

3. pádu a lamed prospěchu   4. pádu (nota accusativi)

Singulár:

1. os. spol.	ke mně, pro mě	mě, mne	ל
2. os. m.	k tobě, pro tebe	tě, tebe	לך
2. os. f.	k tobě, pro tebe	tě, tebe	לך
3. o. m.	k němu, pro něho	ho, jeho	ליו
3. os. f.	k ní, pro ni	jí	ליה

Plurál:

1. os. spol.	k nám, pro nás	nás	לן
2. os. spol.	k vám, pro vás	vás	לכון, לבו
3. os. m.	k nim, pro ně	je	להון, להו

Pokud je tato předložka používána ve významu hebrejské předložky אל, ל- a je bez sufixů, mění se zpravidla na נ, které se připojuje jako prefix ke slovu k němuž patří (viz Ortografie, *alef*, str. 31). Někdy je předložka ל- používána pleonasticky, tzn., že i když stojí u slovesa, nemodifikuje jeho význam, např.: ודמחי ליה ve významu *kdokoliv bije/tluče* (Sanh. 109b). V řadě případů je však obtížné rozlišit, zda se jedná o pleonastické užití ל-, nebo zda se jedná o konstrukci pasivního participia s ל-, která má zpravidla význam perfekta (viz syntax sloves, str. 254).

Předložka nihal-

Ve spojení se sufixy slouží k vyjádření nepřímého předmětu (*ke mně, pro mě*) v těch větách, v nichž byl přímý předmět vyjádřen předložkou lamed se příslušným sufixem nebo tam, kde je sloveso spojeno s pronominálním sufixem.

Paradigma předložky nihal- se sufixy

Singulár:

1. os. spol.	ke mně, pro mě	ניהלי
2. os. m.	k tobě, pro tebe	ניהלך
2. os. f.	k tobě, pro tebe	ניהלך
3. os. m.	k němu, pro něho	ניהליו
3. os. f.	k ní, pro ni	ניהליה

Plurál:

1. os. spol.	k nám, pro nás	ניהלן
2. os. spol.	k vám, pro vás	ניהליוכו
3. os. m.	k nim, pro ně	ניהליוהו

Předložka al- případně ilavej-

Má význam hebrejského אל- (o, na). Tvar *ilavej-* je někdy psán se zdvojeným *vavem*.

Paradigma se sufixy

Singulár:

1. os. spol.	o mně, na mně	עלי, עילואי
2. os. m.	o tobě, na tobě	עלך, עילודך

2. os. f.	o tobě, na tobě	עָלַיְךָ, עָלַיְכִי, עָלַיְךָ
3. os. m.	o něm, na něm	עָלָיו, עָלָיוּ, עָלָיוּהָ
3. os. f.	o ní, na ní	עָלֶיהָ, עָלֶיהָ

Plurál:

1. os. spol.	o nás, na nás	עָלָנוּ, עָלָינוּ
2. os. spol.	o vás, na vás	עָלַיְכֶם
3. os. m.	o nich, na nich	עָלֵיהֶם, עָלֵיהֶן

Předložka kevat-

Odpovídá hebrejské předložce כִּי *ke-* (jako) a je někdy psána se zdvojeným *vav*.

Paradigma se sufixy

Singulár:

1. os. spol.	jako já	כְּוָתִי
2. os. m.	jako ty	כְּוָתֶיךָ
3. os. m.	jako on	כְּוָתָיו
3. os. f.	jako ona	כְּוָתֶיהָ

Plurál:

1. os. spol.	jako my	כְּוָתָנוּ, כְּוָתֵינוּ
2. os. spol.	jako vy	כְּוָתֵיכֶם
3. os. m.	jako oni	כְּוָתֵיהֶם

Předložka min-

Odpovídá hebrejské předložce מִן *min*, ve tvarech se sufixy je psána s *jod* a se zdvojeným *nun* (podobně jako hebrejská předložka *min* je psána s vloženým zdvojeným *mem*, např. *mimēni* atd.).

Paradigma se sufixy

Singulár:

1. os. spol.	ode mne	מִיְמִנִי, מִיְמִנִי
2. os. m.	od tebe	מִיְנֶךָ

3. os. m.	od něho	מִיְנֵהוּ
3. os. f.	od ní	מִיְנֶיהָ

Plurál:

1. os. spol.	od nás	מִיְנֵנוּ
2. os. spol.	od vás	מִיְנֵיכֶם, מִיְנֵכֶן
3. os. m.	od nich	מִיְנֵיהֶם, מִיְנֵיהֶן

Předložka bahadej-

Má význam hebrejského עם *im-* (s).

Paradigma se sufixy

Singulár:

1. os. spol.	se mnou	בְּהִדְאִי, בְּהִדְאִי
2. os. m.	s tebou	בְּהִדְךָ
3. os. m.	s ním	בְּהִדְיוֹ
3. os. f.	s ní	בְּהִדְהָ

Plurál:

1. os. spol.	s námi	בְּהִדְנוּ
2. os. spol.	s vámi	בְּהִדְיֵיכֶם
3. os. m.	s nimi	בְּהִדְיֵיהֶם

Další předložky k nimž lze připojovat sufixy jsou:

v přítomnosti...	בְּ(בְּ) אִפִּי
mezi	בֵּינִי
po	בְּתַר
s ohledem na...	בְּ(אֶ) נְבִי
v, uvnitř	בְּ(בְּ) נוֹ
před	קִדְמָה, קִדְמֵי
pod	תַּחַת

VĚTNÁ SYNTAX

Druhy vět

Věty dělíme podle přísudku (predikátu) na:

a) verbální, v nichž je přísudkem sloveso v určitém tvaru, např.:

שָׁדַר עֲלֵיהֶוּ לְגִירוֹן קִיסָר. Poslal proti nim císaře Nerona (Git. 56a).

b) nominální, v nichž je přísudkem jméno, případně jiný jménu odpovídající výraz např.:

חֹרֶזַת מַלְכוּתָא דְלָא תָאנָא. Drzost — království bez koruny.

K těmto větám patří i ty, v nichž je přísudkem participium, protože participium nemůže samo o sobě vyjádřit osoby, např.:

קוֹרְשָׁא בְרִידְהוּא כְּשֵׁי לְחַרְוֵי בֵיתֵיהּ. Svatý, budiž požehlán, si přeje zničit svůj dům (Git. 56a). (Doslova: On je přející si zničit.)

Části věty a vztahy mezi nimi

Podmět (subjekt)

Podmět je vyjadřován pomocí jména nebo zájmena, které jméno zastupuje. Za tímto účelem lze použít samostatné osobní zájmeno, ukazovací zájmeno, tázací zájmeno a vztažné (relativní) zájmeno. Příklady:

דָּוִד נָמִי אָמַר הָכִי. David to také řekl.
אָתָּא דְרָקוֹנָא. Přišel had.

Podmětem může být i substantivizované participium, číslovky a výraz בל, např.:

תְּלֵתֵי מִתְקָלֵי אִיסְתִּירֵי פִּיזָא נְחוּתָא בְּעֵלְמָא. Dvě istiry (váhová jednotka) zlata
přišly na svět (Git. 58a).

Ve verbálních větách se slovesy v určitém tvaru v 1. a 2. os. sg. a v 1.–3. os. pl. v přísudku, je podmět vyjádřen pronominálními prvky těchto forem, tzn. v perfektu a imperativu sufixy, v imperfektu prefixy a částečně i sufixy, a proto u nich není nutné nějak zvlášť vyjadřovat pronominální podmět (viz Slovesná paradigmata).

Pokud je však přesto podmět vyjádřen samostatným osobním zájmenem, jedná se o způsob zdůraznění, např.:

אָנָּה בְּמַיָּא דְּבִיתוֹ אָמַרִי. Já jsem mluvil o vodě, která stála přes noc.

Ve 3. os. může být osobní zájmeno vypuštěno i v případě, když se jedná o zdůraznění, např.:

אִתְקַל אִתְקַל וְאִתְקַלָּא בֵּיהּ גְּמַלְיָהּ. On klopýtl a jeho velbloud klopýtl přes něho.

Stejně tak není třeba vyjadřovat neurčitý osobní podmět u určitých slovesných tvarů, např.:

אָקְרִינִי. (hebr. אָקְרִי אָנִי, Ber. 56a)
לָא אָהֲנִי לָךְ. Nepřinesl/i/ ti užitek.

Když je podmětem lidská bytost, může se připojit ke slovesnému tvaru substantivum אִינִישׁ, אִינִישׁ, אִינִישׁ, pl. אִינִישִׁי.

Neurčitý neutrický podmět (to) je vyjádřen buď pouhou slovesnou či participiální formou buď v maskulinu, nebo ve femininu, např.:

לָא אִיכְפַת לִיָּהּ אִמְמוֹנָא דְּחַבְרִיָּהּ. Není mu nic do peněz jeho druha.

nebo může být vyjádřen slovy מִלְתָּא a עֵלְמָא, např.:

טְרִיחָא לִי מִלְתָּא. Je mi to nepříjemné, tíží mě to.